

[B] **“PRINT IS DEAD”.**
NIEUWE SCHRIJVERS UIT VLAANDEREN

Wie op basis van de titel het bovenstaande boek ter hand neemt, komt bedrogen uit. *Print Is Dead* bevat geen beschouwingen over de toekomst van het gedrukte woord, geen koopadvies over de hipste e-readers, zelfs geen gezeur over literaire tijdschriften. Het is een bundel verhalen en gedichten van “nieuwe schrijvers uit Vlaanderen” (aldus de ondertitel), geboren tussen 1978 en 1991. Of de verzamelde teksten “de onheilsprofeten” die het einde van het “papierboek” aankondigen echt lik op stuk zullen geven, zoals de achterflap stelt, valt nog te bezien. Het statement lijkt veeleer afkomstig van de uitgever, die ervoor zorgt dat deze schrijvende jongeren zich niet tevreden moeten stellen met een publicatie ergens ver weg op het web, maar echt in een boek terechtkomen. En is dat niet de plek waar elke auteur zijn zorgvuldig gekozen woorden uiteindelijk wil zien belanden?

Volgens de nogal brallerige inleiding van Jeroen Maris heerst er “crisis” in “de Vlaamse letteren”. Of hij met die woorden ook echt iets bedoelt, is niet helemaal duidelijk, maar de hier gebloemleesde auteurs zouden alvast een uitweg uit die vermeende crisis bieden. Mij valt vooral op dat de gekozen teksten erg braaf en conventioneel zijn; thematiek en schriftuur getuigen in de meeste gevallen van weinig zin voor avontuur. Enkele auteurs geven ruim baan aan de verbeelding, maar in veel gevallen staat vooral het zeer alledaagse leven centraal. Zoals Jeroen Maris terecht opmerkt: “Er wordt weer volop aan het leven geleden.”

De bundel opent met een soort *generation X*-pastiche gesitueerd in de jaren 1990. Het verhaal van Jan Aelbers oogt stoer in zijn evocatie van de “grootste kutgeneratie sinds de *Hitlerjugend*”, maar de verveling van blowende, snuivende en spuitende jongeren uit de *nineties* slaat geen diepe wonden in de literatuur. Een gelijkaardige vorm van geposeerd nihilisme is te vinden in de gedichtencyclus *Een seizoen in de stad* van Alexander Soeke. Dat seizoen blijkt inderdaad een seizoen in de hel te zijn, want het lyrisch ik wordt “wakker zonder kleren”, met “zere voeten” en “spuug in [z]ijn ogen”. Hij is bovendien een doorgewinterde cynicus, gehard

door het leven in “deze stad” die “een scheur” in hem heeft “geschreven”. Schijnbaar onbewogen kijkt hij toe wanneer een meisje treurt om de dood van haar vader — “(dat valt dan wel weer mee)” — en zelfs passie en liefde hebben hem niets dan teleurstellingen bereid: “Ik had speelgoed dat ooit / liefdevoller had gekeken”. Moeilijk serieus te nemen, maar met branie geschreven.

Nogal wat van de verhalen gaan over familie en relaties, en schuwen daarbij de ernst niet. Maarten Inghels schetst een disfunctioneel koppel van middelbare leeftijd: Ria houdt zich neurotisch bezig met het verwijderen van naaktslakken in de tuin, terwijl Pierre in een hotelkamer zijn kwakje zaad op het raam deponeert. Het sperma druipt als een “naaktslak” naar beneden; een “huisjesslak” kruipt op hetzelfde raam omhoog, tot Pierre het diertje binnenhaalt. Het beeld van de slak zonder

huisje suggereert het troosteloze naast elkaar leven van dit (kinderloze?) koppel. Inghels zet zijn literaire middelen functioneel en zonder overtollige franje in.

Even elliptisch is de relatietekening van Y.M. Dangre, waarin Séverine, sukkelend met een “maagzweerbacterie”, op een breekpunt komt in haar relatie. De compositie steunt op flashbacks: een ziekenhuisbezoek doet Séverine terugdenken aan de dood van een grootouder, een saai vriendenbezoek roept herinneringen op aan haar ouders. Ook hier veel ingehouden tragiek: problematische gezinnen, gebroken huwelijken, kleinburgerlijke smoeleentrekkerij, voor elk wat wils. Ronduit melodramatisch is *Huilen of lachen* van Charlotte Therssen, waarin een jong meisje geconfronteerd wordt met een zieke of gestorven broer. De treurnis gaat gepaard met een bijtende kritiek op de hypocrisie van de dodenherdenking: “Hoe mooier de bloemen en hoe feestelijker de verpakking [...] hoe meer ze van de dode hielden.”

Diep bedroefd is ook het lyrisch ik in de gedichtencyclus *jij, de stilte* van Sylvie Marie. Het verdriet om een gestorven tweede persoon (een partner?) wordt zorgvuldig gedoseerd en op ingetogen toon uitgewerkt in tien toegankelijke gedichten. De stilte die de plaats inneemt van de weggevalen “jij” komt tot leven als “een monster [...] opgesloten in een te kleine kooi” en “kruipt” zelf bij het lyrisch ik “in bed”, tot dat ik de stilte uiteindelijk “het zwijgen” oplegt. De cyclus benadert het rouwproces evenwichtig — van verlies tot herstel — maar gaat af en toe uit de bocht met pathetische beelden — de nachten “dalen over de dag neer / als cirkelende gieren” — en weinig subtiële evocaties van verdriet: “je lacht en ik lach mee, / uitbundig, tot er huilen van komt”.

Enkele auteurs kiezen voluit voor de kracht van de verbeelding. Ayoub, de verteller in Fikry El Azzouzi’s verhaal, is met zijn familie op weg naar Marokko. Om de verveling tegen te gaan, fantaseert hij over een wereld van schapen: “Ik ben de schapenkoning en zij zijn mijn onderdanen.” De sfeer slaat echter om: de schapen keren zich tegen hun koning en zelfs Ayoub’s vader kiest de kant van de opstandelingen. “Ayoub, niet in paniek raken, alsof vader mij zou slachten...” Het verhaal laat zich op verschillende manieren duiden: gaat het

Illustratie Herman Houbrechts.

over religie, dierenrechten of familiale verhoudingen? Barbara van Ransbeeck heeft een vrolijk en pretentieloos verhaal in petto over een meisje en haar wimpers. De verteller is “hooguit een beetje radeloos en verloren, zoals in de beste liefdesliedjes” en offert haar wimpers op aan haar verlangen naar liefde. Wie een wimper verliest, mag immers een wens doen. Maar wat dan als je bij je laatste wimper gekomen bent?

Behalve het leven, de dood en de liefde nemen enkele teksten ook de taal zelf tot onderwerp. Floris Schillebeeckx presenteert een poëticaal gedicht: het lyrisch ik beschrijft zijn evolutie van schoonschrijverij naar een autonomistische poëtica van het zichzelf schrijvende gedicht. Hij wordt “de waarnemer van [zijn] gedichten / en niet meer de bedenker”. Christophe Van Gerrewey, ten slotte, laat zijn verhaal over een gedesilluseerde uitwisselingsstudent uitmonden in een beschouwing over de taal. Over het Nederlands in het bijzonder: wat moet je als Nederlandstalige in een wereld “waarin niets wat nog exclusief met die taal verbonden was, van betekenis kon zijn?” En over de taal en “de talige belemmering” in het bijzonder: waarom kunnen we niet leven “zonder te willen betekenen of te willen dat er betekend werd”?

Conclusie? Het is goed dat deze bundel er is. Betekent dit dat hier een nieuwe generatie aantreedt? Niet als men daarbij denkt aan groepsvorming of aan een “nieuw geluid” — de meeste teksten sluiten naadloos aan bij de mainstream. Enkele van deze auteurs zullen wellicht in de toekomst op eigen kracht een roman of bundel publiceren (de eerste dichtbundel van Sylvie Marie is al verschenen). Anderen zullen misschien niet meer publiceren. De ene tekst suggereert aanstekelijk hobbywerk, de andere is ambitieuzer maar daarom nog niet voldragen. De bundel pretendeert ook niet meer dan enkele jonge schrijvers te presenteren, die doorgaans dankzij de Kunstbende (een Vlaamse wedstrijd in kunst voor jongeren tussen de dertien en de negentien jaar oud) in het vizier van de samenstellers kwamen. Er zijn geen andere selectiecriteria en er is dus evenmin sprake van representativiteit. Misschien kunnen de samenstellers in een volgende bundel focussen op de experimenteelust bij jonge auteurs (de literaire tijdschriften suggereren dat die niet helemaal verdwenen is). Mag dus vervolgd worden

met een bundel “Nieuwe literatuur uit Vlaanderen”, in plaats van “nieuwe schrijvers”.

SVEN VITSE

Print is dead. Nieuwe schrijvers uit Vlaanderen,
Meulenhoff|Manteau, 2009, 173 p. Met een inleiding
door Jeroen Maris.
